

УДК 599:502

Зеленська В. А.,

кандидат біологічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ПРИХОВАНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРИЗНОМАНІТТЯ ЕКОСИСТЕМ НА ПРИКЛАДІ СВИНІ ДИКОЇ

Дика свиня, або кабан дикий (*Sus scrofa*) є дуже відомою з стародавніх часів твариною з надзвичайно широким сучасним ареалом. В Україні цей вид зустрічається у Карпатах та у лісовій і лісостеповій смугах. У своїх розмірах він може сягати двох метрів завдовжки, у холці більш як за метр та мати вагу до 500 кг. Тіло вкрите жорсткою щетиною. Забарвлення від темно-сірого до чорного або коричневого. Багато особин мають бакенбарди і гриву на потилиці. Молодь смугаста. Морда видовжена, у самців виступають ікла [1,2].

Нашу увагу ця тварина привернула тим, що привела 14 лютого 2022 року тримісячний виводок поросят з трьох особин до водопою на річці Сіверський Донець в районі села Яремівка Ізюмського району Харківської області. Особливостями біології даного виду є те, що майже до січня триває шлюбний період, потім настає вагітність самок - до 18 тижнів, а малі дитинчата з'являються вже у травні-червні. І потрібно ще три місяці чекати, поки вони подорослішать й можуть вижити самостійно.

Ситуація, яку ми спостерігаємо, свідчить про те, що народження поросят відбулось у грудні 2021 року. І до середини-кінця лютого їх можна вважати підрощеними й спроможними самостійно харчуватися. Слід зауважити, що харчова база зимового періоду 2021-2022 років сприяла швидкому набранню біомаси молодими тваринами. Місце спостережень є ділянкою заплавного лісу Пристінок, який простягається на десятки кілометрів вздовж річки Сіверський Донець від с. Суха Кам'янка майже до НПП «Святі гори». Це переважно старі діброви, тому в раціоні тварин ймовірно високою була частка жолудів, а також насіння, горіхів, ягід, грибів та залишки кукурудзи з фермерських полів.

Погодні умови та невеличкий шар снігу дозволили виявити й задокументувати ще декілька місць водопою з тримісячною малечею.

У представників даного виду основною соціальною одиницею є самиця і її виводок. Тому її поведінка є специфічним маркером стану популяції в цілому та скритих процесів, які відбуваються.

Таке зміщення біологічних циклів напередодні військових дій та екстремального порушення природних умов існування, на наш погляд, демонструє високе співналаштування даного виду з природними ритмами, свідчить про наявність прихованих резервних механізмів екосистеми по збереженню біорізноманіття.

Література:

1. Свиня дика – Вікіпедія : URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D1%8F_%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0
2. Свиня дика (кабан дикий) Discover.in.ua: URL:

<https://discover.in.ua/animals/svinja-dika-kaban-dikij.html>

3. Українські Карпати: ФАУНА. Ссавці. Кабан. URL: <http://www.karpaty.com.ua/?chapter=7&item=141>

УДК 621.311:504

Іванова В.В.,

кандидат економічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ФАКТОР ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

Стрімкий розвиток людського суспільства призводить до того, що людству потрібне все більше ресурсів та благ. А це забезпечити неможливо без такої галузі, як енергетика. Основою промислової цивілізації завжди було масштабне і постійно зростаюче споживання енергії, як у сфері виробництва, так і в побуті. Традиційні енергетичні ресурси є вичерпаними та забруднюючими навколишнє середовище, а видобуток існуючих стає все більше дороговартісним та дедалі важчим. У зв'язку з цим у деяких країнах негативний вплив на довкілля та здоров'я людини, спричинений виробництвом та споживанням енергії, досяг загрозового рівня. Тому назріла нагальна проблема у впровадженні у виробничий сектор та домогосподарства енергозберігаючих та енергоефективних заходів, людство поступово прийшло до кроків у бік відновлювальних джерел енергії, з'явилося поняття зеленої енергетики.

Існують два способи підвищення енергозабезпеченості будь-якої країни:

- пошук та освоєння власних енергетичних ресурсів (поновлюваних та не поновлюваних);
- енергозбереження та підвищення енергоефективності.

У науковій літературі немає єдиної думки щодо визначення поняття «енергозбереження». Аналіз наукових досліджень свідчить про існування різних підходів до визначення поняття [1]:

- енергозбереження як діяльності;
- енергозбереження як складової управління;
- енергозбереження як процесу;
- енергозбереження, як результату.

Незважаючи на близькість енергоефективності до концепції енергозбереження, воно все ж трохи ширше, ніж останнє. Справа в тому, що енергоефективність включає заходи, які не економлять безпосередньо енергоресурси, але загалом впливають на економічні показники при їх використанні. Наприклад, вдування вугільного пилу в доменні печі замість коксу не економить паливо, але економить споживання коксу. Структурні зміни в економіці можуть вплинути на зниження рівня споживання, але до заходів з енергозбереження їх відносять лише умовно.

Підвищення енергоефективності слід розуміти як визначення, реалізація заходів та інструментів, що задовольняють потреби в послугах та товарах з найнижчими економічними та соціальними витратами на необхідну енергію, та